

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра археології та музеєзнавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

« 27 » 20 22 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АРХІТЕКТУРНО- ІСТОРИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПАМ'ЯТОК
ТУРИСТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Історичне туризмознавство
вибіркова за блоком «Історико-культурна спадщина в сучасній туристичній практиці»

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Третяк Кирило Олегович, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології та музеєзнавства

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. 20 22 р.

(підпис. ПІБ, дата)

на 20 ___ / 20 ___ н.р. ( ) « ___ » 20 ___ р.

(підпис. ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Третяк Кирило Олегович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри археології та музеєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедрою археології та музеєзнавства

 (Терпиловський Р.В.)

Протокол № ___ від « ___ » _____ 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» __серпня____ 2021 року № __7__

Голова науково-методичної комісії (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** полягає у наданні студентам знань і вмінь визначати типи та цінність об'єктів та пам'яток історико-культурної та архітектурної спадщини, характеризувати і класифікувати їх за стилістикою та іншими художніми та історичними ознаками. Також студенти мають навчитись орієнтуватись у використанні цінних пам'яток історико-культурної спадщини у туристично-екскурсійній діяльності.
2. **Попередні вимоги** до опанування або вибору навчальної дисципліни:
  1. Знати основні поняття з історії світової культури.
  2. Знати етапи розвитку та історії культури України та світу.
  3. Знати, на які типи поділяються пам'ятки історико-культурної та природної спадщини.

3. **Анотація навчальної дисципліни:**

В програмі курсу студенти досліджують зразки пам'яток світової та української історико-культурної спадщини. Увага акцентується на характерних рисах і особливостях пам'яток України різних стилів та епох, розкривається цінність кожного типу споруд та їхній потенціал для розвитку туристичної привабливості країни.

Навчальна дисципліна «**Архітектурно-історична експертиза пам'яток туристичного значення**» - складова підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», є продовженням вивчення курсів «Історія України», «Історія української та зарубіжної культури», «Історичне краєзнавство».

4. **Завдання (навчальні цілі):** формування цілісної системи знань про категорії пам'яток світу та України, їх регіональні, історичні та стилеві особливості:
  - ознайомити студентів з історією розвитку архітектури у світі (з акцентом на Європі) та Україні з найдавніших часів до наших днів;
  - дати поняття про визначення критерії цінності пам'яток;
  - надати знання про багатство і різноманітність архітектурних пам'яток України, проаналізувати цінність найголовніших з них;
  - виробити у студентів вміння самостійно визначати типи, категорії та стилі пам'яток.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати відмінності між різними архітектурними стилями, володіти інформацією про розташування і історію найбільш відомих архітектурних пам'яток, а також архітектурних комплексів і заповідників. Вміти самостійно визначати цінність того чи іншого об'єкту історико-культурної спадщини для використання у туристичній діяльності.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології викладання і навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумку й одиниці з дисципліни
Код	Результат навчання (РН)			
1.1	<i>Знати</i> історію розвитку архітектури, її основні етапи	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, реферат 1, іспит	20
1.2	<i>Знати</i> основні зразки світової та української архітектурної спадщини	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, бліц-опитування, іспит	25
2.1	<i>Вміти</i> розрізняти (класифікувати) архітектурні стилі пам'яток за стилями та регіональними особливостями	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, контрольна робота 1, іспит	25
3.1	<i>Розробляти</i> презентації та популяризувати матеріал щодо пам'яток містобудування і архітектури для туристичної діяльності	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, реферат 2	15
4.1	<i>Самостійно</i> визначати цінність історико-культурних об'єктів – пам'яток архітектури, розробляти проекти з залучення пам'яток до туристичної діяльності	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Усне опитування, Контрольна робота 2	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	3.1	4.1
---	-----	-----	-----	-----	-----

Програмні навчання (назва)					
ПРН 06. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання	+	+	+		+
ПРН 13. Володіти методикою аналізу та класифікації історико-культурних пам'яток, їх значення та можливість використання в туристичній практиці.	+	+	+		

7. Схема формування оцінки

7.1. Форма оцінювання студентів

1. Контрольні роботи з тем ЗМ1 і ЗМ2: РН 2.1, 4.1 – 20 балів/12 балів.
2. Реферати з тем ЗМ 1 і ЗМ2: РН 1.1, 3.1 – 10 балів/6 балів.
3. Оцінювання роботи під час практичних занять ЗМ1 і ЗМ2: РН 1.1 - 4.1 - 25 балів/15 балів.
4. Бліц-опитування з тем ЗМ1: РН 1.2 – 5 балів/3 бали

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (робота на семінарських заняттях, написання рефератів, практичні заняття) і підсумковий контроль (іспит). Загальна сума балів – 100 (з них: поточний модульний контроль – 60 балів, підсумковий контроль – 40 балів).

7.2. Організація оцінювання

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання рефератів; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (іспиту), а саме: за відповіді на два розгорнутих питання.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7-13.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 Історія європейської архітектури			Змістовий модуль 2 Здійснення архітектурно-історичної експертизи на сучасному етапі			Іспит
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (реферат)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (реферат)	Семінари	Модульний контроль	
10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання **1 бал**;
- логіка викладення **1 бал**;
- використання основної і додаткової літератури **1 бал**;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки **2 бали**.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі бліц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі Змістового модулю. Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція **5 бали**;
- тема розкрита неповно **4 бали**;

реферат суто компілятивного рівня **3 бали**;
розкритий лише окремий аспект **2 бали**.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться контрольні роботи у формі тестування. Тестування містить 10 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет з курсу містить 2 питання. Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критеріями оцінювання (від 1 до 20 балів за одне завдання) відповіді є:
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми **18-20**

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу **15-17**

Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання **13-14** Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки **10-12**

Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми **8-9**

Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі **5-7**

Відповідь містить значні помилки елементарного рівня **1-4**

Бали, отримані студентом під час екзамену, додаються до балів, набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінарські заняття, модульні контрольні роботи, бліц-опитування, реферати). Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – **36 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.2 Шкала відповідності оцінок

Національна система оцінювання	Сума балів
Відмінно/Excellent	90-100
Добре/Good	75-89
Задовільно/Satisfactory	60-74
Незадовільно/Fail	0-59

8 Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план лекцій, семінарських занять і самостійної роботи

№	Назва теми	лекції	семінари	самостійна робота
Розділ 1. Історія європейської архітектури				
1	Вступ. Тема 1. Архітектура античної доби	2		4
2	Тема 2. Архітектура середньовічної Європи	2	2	4
3	Тема 3. Бароко як виразник національної ідеї в українській архітектурі XVII-XVIII ст.	2	2	4
4	Тема 4. Класицизм XIX ст.	2	2	4
5	Тема 5. Історизм, еkleктика та модерн наприкінці XIX – на поч. XX ст.	2	2	4
6	Тема 6. Конструктивізм-функціоналізм, арт-деко та неокласицизм XX ст.	2	2	4
	Реферат за змістом ЗМ1			20
	Контрольна робота з тем ЗМ1		1	
Розділ 2. Здійснення архітектурно-історичної експертизи на сучасному етапі				
7	Тема 7. Класифікація пам'яток історико-культурної спадщини в Україні	2	2	4
8	Тема 8. Втрачені пам'ятки архітектури України: оцінка можливості їх використання в туристичній діяльності	2	2	4
9	Тема 9. Критерії оцінки в архітектурно-історичній експертизі	2	2	4
10	Тема 10. Виявлення, дослідження і оцінка пам'яток історико-культурної спадщини в Україні для використання в туристичній діяльності	2	2	4
	Реферат за змістом ЗМ2			20
	Контрольна робота з тем ЗМ2		1	
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20

Семінари – 20

Самостійна робота – 80

9 Рекомендовані джерела:

Основні.

1. Антонюк Д. Римо-католицькі кляштори в Україні – Вінниця: Твори, 2021.
2. Асеев Ю. Архитектура древнего Киева – К.: Будівельник, 1982.
3. Асеев Ю.С. Стили в архитектуре Украины – К.: Будивельник, 1989.
4. Вечерський В. Архітектурна і містобудівна спадщина доби Гетьманщини: формування, дослідження, охорона – К.: Головкинвархітектура-ІНДІТІАМ, 2001.
5. Вечерський В. Пам'ятки архітектури і містобудування Лівобережної України – К.: Видавничий дім А.С.С, 2005.

6. Вечерський В. Спадщина містобудування України – К.: НДІТІАМ-Головкивархітектура, 2003.
7. Клименко І. Смольникова С. Оцінка пам'яток історії, архітектури та містобудування – К.: АртЕк, 2006.
8. Маленков Р. Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні – К.: Комора, 2021.
9. Вечерський В. Курс історії архітектури Східної Європи – К.: АртЕк, 2007.

Додаткові.

1. Архітектура. Короткий словник-довідник – К.: Будівельник, 1995.
2. Вечерський В. Українські дерев'яні храми – К.: Наш час, 2007.
3. Вечерський В. Українські монастирі – К.: Наш час, 2008.
4. Войцун Л. Тернопіль у плінні літ – Тернопіль: Джура, 2003.
5. Віроцький В.Д., Карнабіда А.А., Киркевич В.Г. Монастирі та храми землі Сіверської – К.: Техніка, 1999.
6. Годованюк О.М. Монастирі та храми Волинського краю – К.: Техніка, 2004.
7. Друг О. Вулицями старого Києва – Львів: Світ, 2013.
8. Ерофалов-Пилипчак Б. Архитектура советского Киева – К.: Издательский дом А+С, 2010.
9. Забудова Києва доби класичного капіталізму або коли і як місто стало європейським – К.: Варто, 2012.
10. Завада В.Т. Дерев'яні храми Полісся – К.: Техніка, 2004.
11. Івашко Ю. Дерев'яне церковне зодчество Київщини – К.: Гопак, 2003.
12. Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження – К.: НАН України, Інститут історії України, Інститут туризму ФПУ, 1998.
13. Історія української культури, Т.1-Т.4 – К.: Наукова думка, 2001-2005.
14. Історія української архітектури – К.: Техніка, 2003.
15. Історія української та зарубіжної культури. Навчальний посібник – К.: Вища школа, Знання, 1999.
16. Історія української культури – К.: Либідь, 1994.
17. Кілесо С.К. Архітектурні та мистецькі скарби Богданового краю – К.: Техніка, 2000.
18. Колосок Б.В. Православні святині Луцька – К.: Техніка, 2003.
19. Липа К. Під захистом мурів (з історії української фортифікації 10-17 ст.) – К.: Наш час, 2007.
20. Логвин Г. Н. По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятники. – К.: Мистецтво, 1968.
21. Мельник Б.В. Вулицями старовинного Львова – Львів: Світ, 2001.
22. Павлуцький Г. Дерев'яні та муровані храми України – Харків, Савчук, 2017.
23. Пам'ятки архітектури та містобудування України: довідник Державного реєстру національного культурного надбання – К.: Техніка, 2000.
24. Ричков П.А., Луц В.Д. Архітектурно-мистецька спадщина князів Острозьких – К.: Техніка, 2002.
25. Ричков П.А., Луц В.Д. Почаївська Свято-Успенська лавра – К.: Техніка, 2000.
26. Ричков П.А., Луц В.Д. Сакральне мистецтво Володимира-Волинського – К.: Техніка, 2004.
27. Самойлович В.П. Народна архітектура України. – К.: Абрис, 1999.
28. Старовинні маєтки України: Книга-альбом /1. Д. Родічкін, О. І. Родічкіна. – К.: Мистецтво, 2005.

29. Степовик Д. Скарби України, К.: Веселка, 1991.
30. Сто найвідоміших шедеврів України – К.: Автограф, 2004.
31. Таранушенко С.А. Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України – К.: Будівельник, 1976.
32. Україна: Путівник / Підгот. і упоряд. О. Зінкевич і В. Гула. – К.: Смолоскип, 1993.
33. Українське мистецтво та архітектура кінця 19 – початку 20 ст. – К.: Наукова думка, 2000.
34. Храми України – К.: Мистецтво, 2000.
35. Цапенко М. Архитектура Левобережной Украины 17-18 веков – М.:Издательство литературы по строительству, 1967.
36. Ясиевич В.Е. Архитектура Украины на рубеже 19-20 веков – К.: Будівельник, 1988.